

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional study) เพื่อศึกษาอัตราการป้องกันโรคโดยการแยกห้องนอนและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการป้องกันโรคของผู้สัมผัสร่วมบ้านกับผู้ป่วยโรคปอด ในจังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างจำนวน 274 ราย เป็นผู้อาศัยอยู่ร่วมบ้านกับผู้ป่วยโรคปอด ที่ขึ้นทะเบียนรักษาที่โรงพยาบาลขอนแก่น ในช่วงเวลาดังตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม ถึง 31 ธันวาคม 2548 จำนวนทั้งสิ้น 95 ราย เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและแบบบันทึกข้อมูล ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง สถิติที่ใช้วิเคราะห์ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการป้องกันโรคใช้ Multiple logistic regression

ผลการวิจัย พบว่า ผู้สัมผัสร่วมบ้านกับผู้ป่วยโรคปอด จำนวน 274 ราย เพศหญิงแยกห้องนอนกับผู้ป่วย ร้อยละ 59.5 เพศชาย แยกห้องนอนกับผู้ป่วย ร้อยละ 40.5 กลุ่มอายุที่แยกห้องนอนกับผู้ป่วยส่วนใหญ่เป็นกลุ่มอายุ 15-30 ปี ร้อยละ 31.4 อายุเฉลี่ย 37.1 ± 16.9 ปี กลุ่มอายุที่นอนร่วมห้องกับผู้ป่วย อายุเฉลี่ย 34.9 ± 18.8 ระดับการศึกษา ไม่ได้เรียน-ประถมศึกษา แยกห้องนอน ร้อยละ 60.9 สถานภาพสมรสคู่ แยกห้องนอนกับผู้ป่วย ร้อยละ 35.5 โสด/ม่าย/หย่า/แยกกันอยู่ แยกห้องนอน ร้อยละ 64.5 อาชีพรับจ้าง แยกห้องนอน ร้อยละ 28.6 กลุ่มที่มีรายได้เป็นของตนเอง แยกห้องนอน ร้อยละ 62.3 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของกลุ่มที่แยกห้องนอนกับผู้ป่วย $5,344.5 \pm 5,160.2$ บาท อัตราการป้องกันโรคโดยการแยกห้องนอนกับผู้ป่วยโรคหลังจากผู้ป่วยได้รับการรักษาโรค ของผู้สัมผัส พบร้อยละ 80.3 ผู้ป่วยโรค ร้อยละ 50.5 เมื่อวิเคราะห์ตัวแปรเชิงเดียว พบว่าปัจจัยที่สัมพันธ์กับการป้องกันโรคของผู้สัมผัส ได้แก่ อายุของผู้สัมผัส < 15 ปี ($OR=0.37$; 95% $CI=0.16-0.89$) ความสัมพันธ์โดยเป็นสามีหรือภรรยาของผู้ป่วย ($OR=0.11$; 95% $CI=0.06-0.23$) การเป็นผู้ดูแลผู้ป่วยทั้งก่อนและขณะรักษาโรค ($OR=0.15$; 95% $CI=0.07-0.33$) และ ($OR=0.17$; 95% $CI=0.07-0.35$) ตามลำดับ การนอนแยกห้องนอนกับผู้ป่วยก่อนที่ผู้ป่วยจะรักษาโรค ($OR=111.97$; 95% $CI=32.09-579.95$)

เมื่อวิเคราะห์ตัวแปรเชิงซ้อน พบว่าปัจจัยที่สัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการป้องกันโรคของผู้สัมผัส ได้แก่ อายุของผู้สัมผัส < 15 ปี ($OR_{adj}=0.18$; 95% $CI=0.05-0.67$) การเป็นผู้ดูแลผู้ป่วยก่อนและขณะรักษาโรค ($OR_{adj}=0.17$; 95% $CI=0.04-0.71$ และ $OR_{adj}=0.13$; 95% $CI=0.04-0.71$ ตามลำดับ) การนอนแยกห้องนอนกับผู้ป่วยก่อนที่ผู้ป่วยจะรักษาโรค ($OR_{adj}=109.53$; 95% $CI=22.67-529.32$)

จากผลการวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า การป้องกันโรคต้องเน้นการป้องกันภายในครอบครัวของผู้ป่วยโรค โดยเฉพาะผู้สัมผัสใกล้ชิดที่อยู่ร่วมบ้านกับผู้ป่วย โดยการให้ความรู้เกี่ยวกับสาเหตุการป่วยเป็นโรค การปฏิบัติตัวของผู้ป่วยและสมาชิกในบ้าน ใน 1 เดือนแรกของการรักษา แก่ผู้ป่วยและสมาชิกในครอบครัว การจัดกิจกรรมสุขศึกษาควรจัดประเด็นและเนื้อหาให้แตกต่างตามความรู้พื้นฐานของผู้ป่วยและสมาชิกภายในครอบครัว เพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การป้องกันโรคและป้องกันการแพร่เชื้อ ต่อตนเอง ครอบครัว และชุมชนที่อยู่อาศัย

A cross-sectional study was conducted. The objectives of the study were to evaluate the rate of pulmonary tuberculosis prevention in bedroom separation and factors related to the prevention of the spread of the disease among household contacts. The study was carried out in Khon Kaen Province. Two hundred and seventy four household contacts of 95 registered cases of pulmonary tuberculosis of Khon Kaen hospital were included in the study. Questionnaires and structured records were used for gathering the data. Proportion, univariate and multiple logistic regressions were applied for statistical analysis.

The results of the study showed the age group of them ranged from 8 years to 75 years. Marriage status showed that most of them were married (42.0%) and half of them were workers or labors. Level of education, 63.9% finished primary school or less. The prevention rate of tuberculosis among household contacts with bedroom separation was 80.3%. Univariate of the factors related to the prevention of pulmonary tuberculosis were age lesser than 15 years old (OR=0.37; 95% CI= 0.16 - 0.89), spouse (OR= 0.11; 95% CI= 0.06-0.23), care giver before and after TB treatment (OR=0.15; 95% CI= 0.07–0.33) and (OR=0.17; 95% CI= 0.07–0.35) respectively, bedroom separation before TB treatment (OR= 111.97; 95%CI= 32.09-579.95). Multivariate of the factors related to the prevention of pulmonary tuberculosis were age lesser than 15 years old (OR adj. =0.18; 95% CI= 0.05 – 0.67), male contacts (OR adj. =0.27; 95% CI= 0.07 – 1.02), care giver before and after TB treatment (OR adj. =0.17; 95% CI= 0.04–0.71 : OR adj. = 0.13; 95% CI=0.04-0.71), bedroom separation before TB treatment (OR adj. = 109.53; 95%CI=22.67-529.32)

It was concluded that tuberculosis prevention among household contact, especially those with close contacts had to be emphasized. Health education should be provided to the TB patients and also the family members within the first month of the treatment. The contents in health education should be shaped to suits each of the family. The direction of health education was aimed to make change in preventive behavior of both the patients and family members and also the community.